ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 23ης Μαΐου 2013

σχετικά με τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων

(CON/2013/34)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 30 Απριλίου 2013, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο διατάξεων για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (εφεξής το «σχέδιο διατάξεων»). Το σχέδιο διατάξεων περιλαμβάνει σχέδιο τροποποιήσεων του ν. 3869/2010[1] (εφεξής το «σχέδιο τροποποιήσεων του ν. 3869/2010») και σχέδιο διατάξεων για τη θέσπιση προγράμματος επίδειξης επιείκειας, με σκοπό την παροχή στήριξης σε φυσικά πρόσωπα που αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες (εφεξής το «σχέδιο διατάξεων για το πρόγραμμα διευκόλυνσης»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 2 παράγραφος 1 έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[2], καθώς το σχέδιο διατάξεων αφορά κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που αυτοί επηρεάζουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου διατάξεων

1.1 Το σχέδιο τροποποιήσεων του ν. 3869/2010 αποσκοπεί στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (εφεξής «οφειλέτες»). Προς τον σκοπό αυτό, το σχέδιο διατάξεων ανασχεδιάζει τη διαδικασία υποβολής από τους οφειλέτες αίτησης για τη δικαστική ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους. Η δικάσιμος για τη συζήτηση των εν λόγω αιτήσεων λαμβάνει χώρα εντός έξι μηνών από την ημερομηνία υποβολής τους από τον οφειλέτη. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφα σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία, το εισόδημα και τους πιστωτές του αιτούντος, καθώς

1 Νόμος 3869/2010 «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 130 Α/3.8.2010).

2 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

και τις απαιτήσεις των πιστωτών αυτών. Οι πιστωτές έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υπόθεσης.

1.2 Εντός των δυο μηνών που έπονται της υποβολής της αίτησης για τη ρύθμιση των οφειλών, ο οφειλέτης και οι πιστωτές του οφείλουν να προβούν σε διαπραγμάτευση για την επίτευξη εξωδικαστικού συμβιβασμού. Ο εξωδικαστικός συμβιβασμός επιτυγχάνεται, εφόσον συγκατατίθεται η πλειοψηφία των πιστωτών και στη συνέχεια υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο προς επικύρωση. Σε περίπτωση μη επίτευξης εξωδικαστικού συμβιβασμού μετά την παρέλευση του ως άνω χρονικού διαστήματος των δυο μηνών, οι οφειλέτες πρέπει να εξακολουθούν να αποπληρώνουν το χρέος τους υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από το αρμόδιο δικαστήριο, έως την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αίτησης για τη ρύθμιση των οφειλών. Υπό ορισμένες περιστάσεις, το δικαστήριο δύναται επίσης να χορηγεί στους οφειλέτες προστασία από την αναγκαστική εκποίηση των ασφαλειών των δανειστών. Οι οφειλέτες υπόκεινται σε διευρυμένο καθήκον παροχής στοιχείων, καθόσον προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων και σε περίπτωση μη παροχής στοιχείων για λοιπούς πιστωτές.

1.3 Το σχέδιο διατάξεων για το πρόγραμμα διευκόλυνσης επιτρέπει σε φυσικά πρόσωπα που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες να εξυπηρετούν τα δάνειά τους μέσω της καταβολής μειωμένων μηνιαίων δόσεων για ορισμένο χρονικό διάστημα. Το πρόγραμμα διευκόλυνσης εφαρμόζεται αποκλειστικά σε σχέση με μη ληξιπρόθεσμα δάνεια, για τα οποία υφίσταται εμπράγματη εξασφάλιση επί της κατοικίας του οφειλέτη και τα οποία οφείλονται σε πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοδοτικά ιδρύματα και εταιρείες παροχής πιστώσεων.

1.4 Δυνατότητα υπαγωγής σε πρόγραμμα διευκόλυνσης παρέχεται σε φυσικά πρόσωπα των οποίων το συνολικό οικογενειακό εισόδημα κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης έχει μειωθεί τουλάχιστον κατά 20% σε σχέση με το 2009. Το σχέδιο διατάξεων θεσπίζει πρόσθετα κριτήρια επιλεξιμότητας τα οποία αφορούν, μεταξύ άλλων, την αξία της κύριας κατοικίας και της συνολικής ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη, καθώς και το συνολικό ετήσιο οικογενειακό εισόδημά του. Οι επωφελούμενοι από το πρόγραμμα διευκόλυνσης οφειλέτες υπέχουν καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος καθήκον παροχής στοιχείων σχετικά με την οικονομική κατάστασή τους. Μη συμμόρφωση με την υποχρέωση αυτή συνεπάγεται έκπτωση του οφειλέτη από το πρόγραμμα διευκόλυνσης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΚΤ επικροτεί το σχέδιο διατάξεων, στον βαθμό που αυτό αποσκοπεί στην διεξοδική τροποποίηση του ισχύοντος πλαισίου για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, σύμφωνα με τους σκοπούς που εκτίθενται στο μνημόνιο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής, όπως εκάστοτε

ισχύει[3]. Ως προς την εξέλιξη του εν λόγω νομικού πλαισίου, η ΕΚΤ παραπέμπει σε προηγούμενες συναφείς γνώμες της[4]. Με τη επιφύλαξη της γενικής αυτής παρατήρησης, η ΕΚΤ διατυπώνει τις ακόλουθες ειδικές παρατηρήσεις.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΚΤ επισημαίνει ότι η μεταρρύθμιση του πλαισίου για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων πρέπει να διασφαλίζει δέουσα εξισορρόπηση μεταξύ, αφενός, της τήρησης του γενικού καθήκοντος των οφειλετών να εξυπηρετούν τις υποχρεώσεις πληρωμής τους, ώστε να προάγεται η νοοτροπία πραγματοποίησης έγκαιρων πληρωμών και να διασφαλίζεται η ευρωστία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων και η αποτροπή ηθικών κινδύνων, και, αφετέρου, της ανάγκης παροχής στήριξης σε φυσικά πρόσωπα τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες. Συναφώς, η ορθή και ταχεία εφαρμογή του σχεδιαζόμενου πλαισίου, τόσο εκ μέρους των αρχών που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των υπό εξέταση μέτρων όσο και εκ μέρους των πιστωτικών και λοιπών ιδρυμάτων τα οποία αφορούν τα μέτρα αυτά, έχει καθοριστική σημασία για τη διασφάλιση της εν λόγω εξισορρόπησης και, ως εκ τούτου, για την αποτροπή σοβαρών δυσμενών επιπτώσεων στο κεφάλαιο και τη ρευστότητα των τραπεζών. Η ορθή εφαρμογή του σχεδιαζόμενου πλαισίου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη διάθεση επαρκών πόρων και τη θέσπιση αποτελεσματικών διαδικασιών για τη διευκόλυνση της κατάρτισης εξωδικαστικών συμβιβασμών.

3.2 Η ΕΚΤ επικροτεί τον καθορισμό κατάλληλων χρονικών ορίων για τη διαπραγμάτευση των εξωδικαστικών συμβιβασμών και την εκδίκαση των αιτήσεων για τη ρύθμιση των οφειλών, με σκοπό την επιτάχυνση της διαδικασίας. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι οι ρυθμίσεις των οφειλών που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες εναπόκεινται στην κρίση των αρμοδίων δικαστηρίων, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι ρυθμίσεις αυτές είναι ορθές και εφαρμόσιμες. Επιπροσθέτως, η ΕΚΤ χαιρετίζει την ενίσχυση του καθήκοντος παροχής στοιχείων των οφειλετών, μέσω της επιβολής κυρώσεων και σε περίπτωση μη παροχής στοιχείων για λοιπούς πιστωτές.

3.3 Ταυτόχρονα, προκειμένου το σχεδιαζόμενο πλαίσιο να είναι αποτελεσματικό, απαιτείται η τήρηση ορισμένων αναγκαίων προϋποθέσεων. Πρώτον, το σχέδιο διατάξεων πρέπει να διασφαλίζει τον προσήκοντα έλεγχο των εγγράφων που συνοδεύουν τις αιτήσεις για τη ρύθμιση των οφειλών. Δεύτερον, το σχέδιο διατάξεων πρέπει να επισημαίνει ότι η ρύθμιση των οφειλών τελεί υπό την επιφύλαξη της αυστηρής τήρησης της υποχρέωσης παροχής στοιχείων καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης. Τρίτον, αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις πρέπει να έχουν εφαρμογή σε περιπτώσεις απάτης ή βαριάς αμέλειας. Εν τέλει, η αποτελεσματικότητα του προγράμματος διευκόλυνσης και οι επιπτώσεις του στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να υπόκεινται σε τακτική αξιολόγηση από ανεξάρτητο όργανο.

---

3 Παράρτημα V του ν. 4046/2012 σχετικά με την έγκριση των σχεδίων συμβάσεων χρηματοδοτικής διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοδοτικής Σταθερότητας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος και του σχεδίου του μνημονίου συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας (ΦΕΚ Α 28/14.12.2012).

4 Βλ. γνώμες CON/2010/34 και CON/2012/40.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 23 Μαΐου 2013.

[υπογραφή]

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ

Mario DRAGHI